

ARZU OKAY • “Keşke”siz Bir Kadın

İletişim Yayınları 3076 • Am Dizisi 90
ISBN-13: 978-975-05-3186-6
© 2021 İletişim Yayıncılık A.Ş. / 1. BASIM
1. Baskı 2021, İstanbul

EDITÖR Kıvanç Koçak
DİZİ KAPAK TASARIMI Utku Lomlu
KAPAK Suat Aysu
UYGULAMA Hüsnü Abbas
DÜZELTİ ve DİZİN Oben Üçke

BASKI Sena Ofset · SERTİFİKA NO. 45030
Litros Yolu, 2. Matbaacılar Sitesi, B Blok, 6. Kat, No: 4NB 7-9-11
Topkapı, 34010, İstanbul, Tel: 212.613 38 46

CILT Güven Mücellit · SERTİFİKA NO. 45003
Mahmutbey Mahallesi, Devekaldırımı Caddesi, Gelincik Sokak,
Güven İş Merkezi, No: 6, Bağcılar, İstanbul, Tel: 212.445 00 04

İletişim Yayınları · SERTİFİKA NO. 40387
Cumhuriyet Caddesi, No. 36, Daire 3, Seyhan Apartmanı,
Harbiye Mahallesi, Elmadağ, Şişli 34367 İstanbul
Tel: 212.516 22 60-61-62 • Faks: 212.516 12 58
e-mail: iletisim@iletisim.com.tr • web: www.iletisim.com.tr

ARZU OKAY

“Keşke”siz Bir Kadın

SÖYLEŞİ *Türey Köse*

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ

“En İyi Başrolü” Hayatı Olan Kadın!	7
--	---

BİRİNCİ BÖLÜM

O KISA ÇOCUKLUK	15
------------------------------	----

“Babamı ilk kez 17 yaşında gördüm!”	18
--	----

“Okul birincisiydim, tek kurtuluşumuz eğitimdi”	21
--	----

İtalya’da yarışma heyecanı	23
---	----

İKİNCİ BÖLÜM

VE SİNEMA...	27
---------------------------	----

“Ayhan Işık öpüşme sahnelerinde beni döndürüverirdi!”	30
--	----

“Sevda Ferdağ’ın beni kıskandığını düşünürdüm!”	31
--	----

“Karda kaybolduk, Kadir beni sırtladı!”	35
--	----

Evi terk ediş...	37
-------------------------------	----

“Hayatımın aşkı...”	41
----------------------------------	----

Anneye kırgınlık...	43
----------------------------------	----

Bir gemi yolculuğu	44
---------------------------------	----

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

MASUM KIZ SOYUNURSA	49
----------------------------------	----

“Yemeğe çıkınca hep duvara bakarak otururdum”	52
--	----

“Külotun yanlarını kesip yapııştırıyorsun, çıplak gibi görünüyor!”	53
---	----

“Adile Naşit - Münir Özkul filmine bile parça eklemiştir!”	57
---	----

“Yaptığım her şeyin arkasındayım”	60
“Soyundum ama vamp değildim”	62
“Yılmaz Güney’le bir kere karşılaştım”	65
“Bir gün sette ağlamaya başladım, ‘Bitti’ dedim”	65

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

“ŞARKICI” ARZU OKAY ANADOLU YOLLARINDA	69
Şarkı söyleyemeyen şarkıcı	71
Bombalı, taramalı bir turne	72
“Aklım bana lazım, bıraktım”	74

BEŞİNCİ BÖLÜM

İŞ KADINI ARZU OKAY	77
“Derimod’un modellerini çalıyordum!”	79
Ali Poyrazoğlu’yla Paris yollarında	80
“Kimsenin kafasındaki Arzu’yla uyuşmadım”	82
Evlilik ve annelik	83
Fransa macerası başlıyor	85
Paris’teki evde komün hayatı	89
“İş kadını kimliğim oyunculuktan daha önemlidir”	92

ALTINCI BÖLÜM

FOÇA’DA BİR EV KADINI, DİYARBAKIR’DA BİR AKTİVİST	95
“Diyarbakır’dan gelen sesi duydum!”	97
Yılbaşı günü Diyarbakır’da plastik mermi	99
Gülmen ve Özakça’ya destek için açlık grevi	100
“Devrimcilik ayaklarındaki birçok oyuncu saf değiştirdi!”	101

YEDİNCİ BÖLÜM

37 YIL SONRA YENİDEN SİNEMA	103
“Onur ödülleri”yle iadei itibar	105
Ve tiyatro!	106
“Eda, ‘Annem Türkiye’nin B.B.’si’ diyor”	108
“Orhan Kemal’le akrabayız”	110
“Annem yaşlanınca kendini eve kapattı”	112
“Hep bildiğim yolda yürüdüm. Hiç ‘keşke’m yok!”	115

Filmografi

Arzu Okay’ın oynadığı filmler, yönetmenleri ve rol arkadaşları.....	119
---	-----

DİZİN	123
--------------------	-----

“En İyi Başrolü” Hayatı Olan Kadını

Arzu Okay, adı hep önünden giden bir kadın. O adın arkasında iki farklı hayat var oysa; iki farklı varoluş hikâyesi, iki farklı mücadele, iki farklı kadın... 15 yaşında başlayan sinema hayatı 23'ünde bitmiş. 23 yaşından sonra Fransa'ya yerleşmiş, “iş kadını” olmuş, kendine yepyeni bir hayat kurmuş. Okay'ın o dönemde çevirdiği 100'ü aşkın filminden sadece 24'ü dönemin seks-komedi filmlerinden olmasına rağmen Yeşilçam günlerinden sonra ne yaptıysa görmezden gelinerek, o 24 filminden başlıyor sorular, sorgular, önyargılar, damgalamalar...

Arzu'yla Foça'da tanıştık, arkadaş olduk, bir söyleşi kitabı yapma fikri ortaya çıktı. Zira hayatı, sadece bir kadınının var olma ve sıfırdan başlayarak yeni bir hayat kurma mücadelesi olarak değil, bir dönem hikâyesi olarak da önemli. Sonuçta Paris, İzmir ve İstanbul'da yaptığımız söyleşiler sonunda bu kitap ortaya çıktı. Söyleşi mekânları, birlikte kurulan sofralar, yemek tarifleri ve sohbetlerin bir bölümü de kitaba dahil...

Arzu 30 yılı aşkın süredir Paris'te yaşıyor. Türkiye'de sinemayı bırakıp tekstil sektörüne girdikten sonra iş insanı olarak gelip yerleştiği Paris'in banliyölerinden Savigny-sur-Orge'daki ev, onun yuvası. Hayatını temize çektiği, yeniden kurduğu yer... Son yıllarda bir aşk hikâyesi onu Türkiye'ye sürüklediği için daha çok zamanını Foça ve İstanbul'da geçirdi. O aşk bitince de hayatını Paris-İstanbul arasında yeniden kurdu.

Arzu'yla söyleşimize Paris'te, onun sığınağı, yuvası olan evinde başladık. 22-28 Mayıs 2019 tarihleri arasında bir hafta boyunca aralıklar-

la mutfakta, metroda, mahallenin bar-kafesinde, Louvre Müzesi'nin karşısındaki şık kafede ya da bizi götürdüğü müdavimi olduğu restoranlardaki akşam yemeklerinde sohbet ettik. Bize rehberlik ettiği Fontainebleau Şatosu, empresyonist ressam Alfred Sisley'in yaşadığı, resimlerine esin kaynağı olan sokaklar ya da sanatçı köyü Barbizon da söyleşi mekânlarımız arasındaydı. Sohbet kayıt dışı hep sürdü, bazen de kayıt yaptık!

* * *

Arzu metrodan arabasıyla bizi alıp evine doğru getirirken sessiz, yemyeşil banliyö evleri arasında ilk sohbetler başladı. Bahçeli evi iki katlı, şahane bir çatı katı da var –Eda'nın odası–. Biz oradayken o katta kiracısı kaldığı için dolaşamadım, sadece bir ara merdivenden kafamı uzatıp şöyle bir baktım. Özür dilerim Aydın!

Kapıdan içeri girdiğinizde ilk olarak buzdolabı/kitaplık dikkatinizi çekiyor. Eski bir buzdolabı kitaplığa dönüştürülmüş. *Ilyada*, *Odysseia*'dan Yaşar Kemal romanlarına, sinema tarihi kitaplarından İstanbul kitaplarına, yakın dostu Mustafa Alabora'yla yapılan nehir söyleşi kitabı *İşim Gücüm Yaşamak*'tan şiir kitaplarına dek birçok kitap bu buzdolabında! Hem yanında dostlarından Mehmet Güreli'nin bir resmi asılı. Salonunda kıızı Eda Su Neidik'in büyük resmi bir duvarı kaplıyor.

Salonun köşesindeki bir siyahi kadın figürünün elindeki gösterişli salon lambası eski zamanların modasını, beğenisini yansıtıyor. Yatak odalarının bulunduğu üst katta Arzu'nun eski bir fotoğrafı var. Çok genç ve çok âşık olduğu günlerden “bildiren” bu siyah beyaz fotoğraf toplumsal belleğe yerleştirilen “Arzu Okay” imajından ne kadar da farklı! Gözleri aşkla parlayan güzel bir genç kadın... Sonra, bir komodinin üzerindeki annesi Özcan Bayındır'ın fotoğrafı hüznü başka bir kadın hikâyesine çağırıyor insanı. Alımlı, güzelliğine güvenen bir kadının yüzü...

Elbette her taraf Eda'nın çocukluk fotoğrafları, anne-kız fotoğraflarıyla dolu. Arzu, kızına düşkün bir anne. Her anne-kız gibi çatışıyorlar, kavg ediyorlar ama birbirlerine düşkünler. O günlerde İstanbul'da olan Eda her daim aklında, bunun bize de bir ceremesi oluyor: “İstanbul'a dönerken Eda'ya yiyecek bir şeyler versem götürür müsünüz?” sorusuna “Tabii” karşılığını verirken, 10.5 kilo ağırlığında yiyecek götüreceğimizi bilmiyorduk! Hazırladığı çantada neler yoktu ki? Jambon, sosis, karides, ördük, üç kavanoz hardal vs. O itiraz etmeden ekleyeyim; bizim de birkaç paket peynirimiz –taş çatlasa 1 kilo– vardı! Annelerin çocuklarını düşün-

me/doyurma arzusunun sonu yok, kızları 30 yaşını geçse de durum değişmiyor neticede!

Evin küçük bahçesinde bir akasya ağacı vardı; sabah kuş sesleriyle uyanıyorsunuz ve pencereyi açtığınızda huzur veren bir manzarayla karşılaşıyorsunuz. Evde iki de kiracı bulunuyordu. Türkiye’den Paris’e gelip, buralarda var olma mücadelesi veren Maraşlı Aydın ve Malatyalı Yusuf. Biri sabahın 5’inde kalkıp işe gidiyor, tesisatçı. Diğeriyse öğleden sonra işe gidiyor, bir dönercide çalışıyor, İstanbul’da Beşiktaş’ta bir meyhanede çalıştığı günlerden Arzu’yu tanıyormuş. Arzu, Fransa’da emeklilik için bürokratik işlemlerini tamamlamaya çalışırken, kiracıları ona ekonomik olarak nefes aldırıyor. O da onlara “ablalık” ediyor, yol gösteriyor, zaman zaman da fırçalıyor. Evde komünal bir hayat var. Kahvaltıda “Türk kahvaltısı mı, Fransız kahvaltısı mı?” diye soruluyor. Kruvasanlı bir Fransız kahvaltısı değil, Aydın’ın annesinin yaptığı çökelek ve memleketten gelen peynirlerle Arzu’nun yaptığı patatesli, jambonlu omlet tercih ediliyor. Arzu anaç bir kadın; akşam dışarıda yemek yiyeceğimiz günlerde bile işten dönecek kiracıları için çorba yapmayı ihmal etmiyor...

Arzu insanları ağırlamayı, büyük masalar kurmayı seviyor. Evde sık sık İtalyan filmlerindeki gibi kocaman masalar kuruluyor. Bir akşam bahçede mangal partisi vardı. Arzu’nun hazırladığı sarımsaklı, zeytinyağlı sosla bekletilmiş sardalyalar harikaydı. Yanında pilav da vardı. Arzu’ya göre “risotto”, Yusuf’a göre “lapa”! Şarap ve rakı kadehleri dostluğa kaldırıyor, en çok da Arzu’ya! Masa kalabalık, “eski” kiracısı Fadime, çok eski dostları Mehmet Ali’yle Aline, Aline’in Paris’te doktora yapan Mardinli kiracısı Pınar da davetliler arasında. Türkçe konuşmalar uzayınca Arzu araya girip uyarıyor, “Aline bir şey anlamıyor, Fransızca konuşun” diye. Aline, Türkiye’nin yabancısı değil, birkaç kez İstanbul’a, Foça’ya Arzu’yu ziyarete gelmiş. Masada İngilizce, Fransızca, Türkçe, Kürtçe sohbetler birbirine karışıyordu. Ana konular Maraş katliamı, göç, iltica, Türkiye ve Avrupa’daki siyasal iklim... Türkiye’nin çeşitli yerlerinden Avrupa’ya gelip tutunmaya çalışan insanların zorlu hayatlarından anekdotlar anlatılırken; Paris’teki Kürt işçiler ve onların Türkiye’ye bakışı konusunda çok şey öğreniyoruz. Özetle, Paris’te hayat zor ama en azından demokrasi var diye düşünüyorlar. Türkiye’ye dönmek istemiyorlar, zor da olsa Avrupa’da kalmak, tutunmak istiyorlar.

Fransa’da vatandaşlık hakkına kavuştuktan sonra adını değiştirip Helen yapan Fadime’nin Fransız adıyla ilgili takılmalar oluyor ama Fransız-

cası takdir ediliyor. Arzu, Yusuf'a Eda'nın evdeki Fransızca kitaplarını çıkarıp ders çalışmadığı için çıkışıyor bu vesileyle. Sonra bir ara Eda'nın çocukluk arkadaşı Jean Luc uğruyor, hemen bir kadeh rakı istiyor...

Arzu'nun Paris hayatından söz ederken, müdavimi olduğu mekânlardan "mahallenin kafe-barı"nı anmadan olmaz. Arzu, 30 yıldır metro durağının yakınındaki kafe-bara gelip gidiyor. Her evden çıkışında, pazara gidişinde, dönüşünde, metrodan indiğinde ya da binmeden önce vs. uğruyor. Kahvaltı etmediyse kahve ve kruvasanla Fransız usulü başlıyor güne. Ettiyse elbette şarapla. Bu kafe-barın tarihini biliyor, eski sahiplerini, el değiştirmesini anlatıyor. Barmen ona jestler yapıyor, sohbetler, takılmalar eksik olmuyor.

Duvarlarda da Georges Brassens, Jacques Brel, Léo Ferré'nin 1969'da çekilmiş çok güzel bir siyah beyaz fotoğrafı var. Simone Signoret bir başka köşeden hüzünle bakıyor, *Özlemin Eski Tadı Yok* diye. Arzu'nun Fransız meslektaşlarının bazı filmlerden siyah beyaz fotoğraflar var duvarlarda. Arzu burada kitabını okuyor, içkisini içiyor, bazen kazı/kazan, loto, at yarışı oynuyor. Ben de oynuyorum, hangimiz kazanırsa diğerine 20-30 bin euro sözü veriyoruz! Sonra hayallere dalıyoruz. Eşe, dosta ev alma ve dünya seyahati hayalleri birkaç dakika sürüyor! Kaybediyoruz elbette. Bu sefer aşkta ve hayatta kaybetme/kazanma muhabbetlerine geçiyoruz...

* * *

Arzu'yla Paris'te başlayan söyleşimizden 6 ay sonra, Kasım ayında bu kez İzmir'de benim evimde buluşuyoruz. Foça'dan Nergiz (Ovacık) de geliyor. Bir yandan hayatımızdaki 6 aylık haberleri paylaşıyoruz, öte yandan zaman zaman ses kaydı yaparak söyleşimize devam ediyoruz. Akşam sofrayı kurarken, Arzu hemen mutfakta masanın üzerinde gördüğü avokadoyu ince ince doğranmış domates ve soğanla karıştırıp, zeytinyağı ekleyerek güzel bir meze hazırlıyor balığın yanına.

İki gün boyunca bazen sohbet ediyoruz, bazen televizyon izliyoruz, bazen de yemek yapıyoruz. Daha doğrusu Arzu yapıyor, ben ona asistanlık yapıyorum! Arada Netflix'te *Grace and Frankie* dizisini seyrediyoruz kahkahalar eşliğinde. Arzu, Frankie'ye bayılıyor, "O karakteri oynamak isterdim" diyor. Bazen You Tube'da Arzu Okay videoları izliyoruz. Ben biraz tedirginim, onu rahatsız eder mi diye çekinerek soruyorum bazı soruları. O, bu halimle dalga geçiyor. Çekilen filmlerde araya konan parçalarla, sevişme sahneleriyle ilgili şaşırtıcı, esprili anıları paylaşıyor. Viki-

pedi'deki filmografisinde 2000 yılında *Yalnızlar* diye bir film görüldüğünü aktarıyorum. “Ben 2000’de film çevirmedim, en son filmim 1978’te” diyor. İnternette birlikte araştırıyoruz, filmin 1972 ya da 1975 yılında çekildiği bilgileri geliyor. Arzu, yönetmen ve kadrosuna bakarak bunun *Darağacı* adlı film olduğunu söylüyor. Bu filmle ilgili iki ayrı afiş karşımıza çıkıyor. Birinde tek bir açık saçık sahne yok, diğerinde var! Arzu, “O afiş sonradan yapılmış olmalı. *Darağacı* erotik filmler döneminden değil, muhtemelen yeni afiş yapıp araya parçalar eklemişlerdir. Zaten, afişte yataktaki kadın benim ama giyiniğim. Yandaki çıplak kadın da ben değilim. Filmde benden başka kadın yoktu” diyor...

Arzu'nun bulunduğu ortamda mutlaka bir mutfak, sofrası oluyor. Buzdolabındaki balkabağını görünce, “Fransız tarifiyle” bir çorba yapıyor. Balkabağı doğranıp haşlanıyor, blenderden geçiriliyor. Sonra bir tencerede soğanlarla çok minik minik parçalanmış pasturmalar şöyle bir çevriliyor, kepçe kepçe balkabağı karıştırılıyor çorbaya ve hepsi blenderden geçiriliyor. Sonra biraz krema ekleniyor. Çok leziz! Arzu zaten mutfakta çok iyi. Foça’da kalabalık yemek davetleri öncesinde kan ter içinde mutfakta çalışırkenki hali sık sık gözümün önüne geliyor. O günlerden özel olarak midyeli pilavlarının tadı damağımda. Bir de bol limon ve hardal soslu patates salatası. Yolunu Foça’ya düşüren sevgili Sunar (Kural Aytuna) ve Arzu'nun kurduğu masalar damağıımızı şenlendirirdi sık sık.

* * *

Arzu’yla 2020 yılı Ocak ayında bu kez İstanbul Nişantaşı’ndaki evinde buluşuyoruz. Alınış hikâyesini daha önce dinlediğim o eski apartmandaki dairede. Geniş salonun bir bölümü Eda’nın resim atölyesi. Eski koltuklar, hayatının çeşitli dönemlerini yansıtan fotoğraflar... Masanın üzerinde Emma Goldman’ın *Dans Edemediğim Devrim Devrim Değildir* kitabı. Bu kitabı bu kadar geç okumaya başladığı için hayıflanıyor. Arzu’yla saatlerce sohbet ediyoruz, birlikte fotoğraflarına bakıyoruz. Yaptığı rakıyı plastik galondan şişelere koyuyoruz. Ne de olsa rakı çok pahalı!

Sonra yatak odasına geçiyoruz. “İşte Arzu Okay’ın yatak odası!” diye gülerek kapıyı açıyor! Eski bir ceviz gardirop, komodinler ve duvardaki bir resim dekoru içinde yer alan yatağı kaldırıyor, bazanın içinde bir dönemin ikonu olmuş kadının evrak-ı metrukesi! Neler yok ki? Film afişleri, fotoğraflar, gazetelerde yayımlanan, başrolünde oynadığı fotoroman-